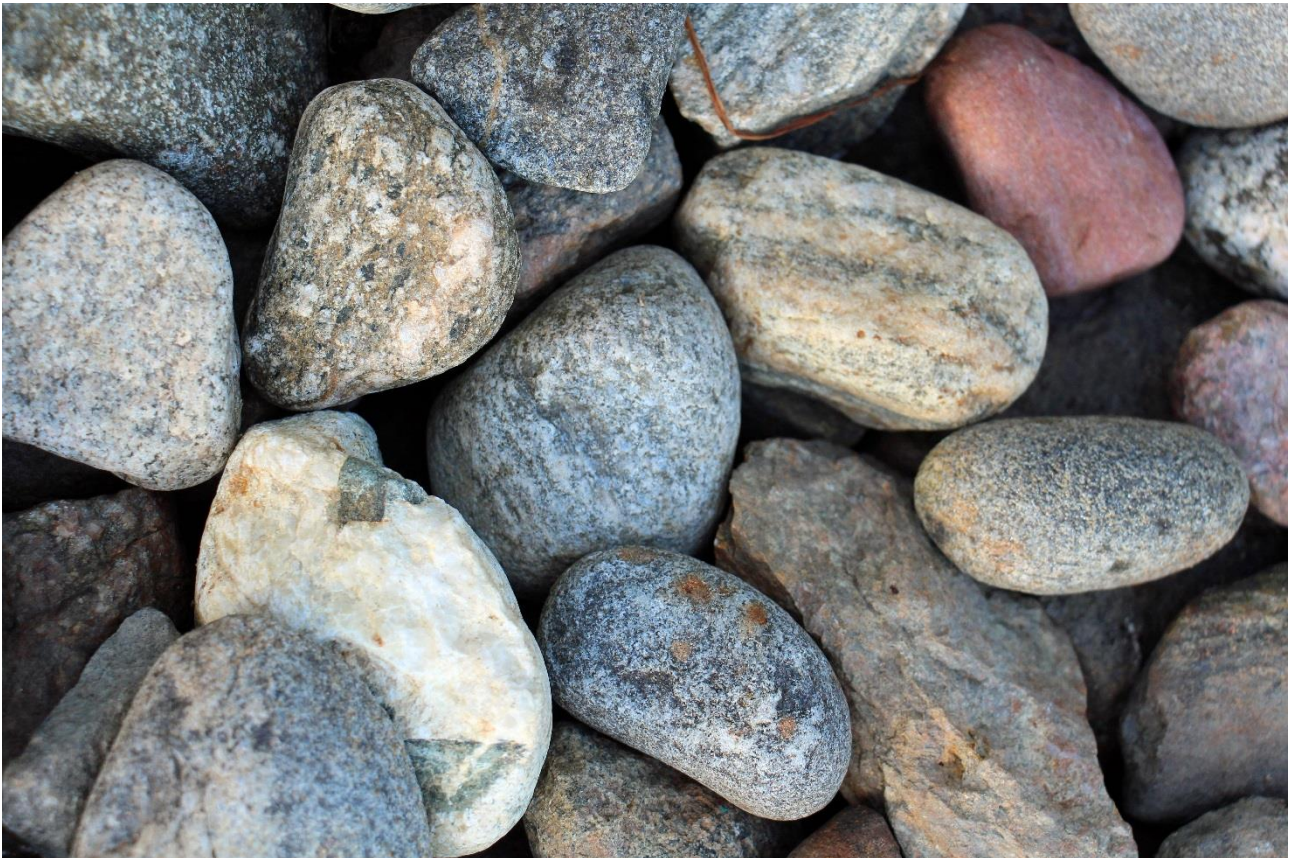

TOIMINTAKERTOMUS

2014

Pikassos 12.3.2015

kuva: Heli Niemi

PIKASSOS OY

Sosiaalialan osaamiskeskus

Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Satakunnassa

TOIMINTAKERTOMUS 2014

Pikassos 12.3.2015

SISÄLLYS

1	KATSAUS VUODEN TOIMINTAAN	1
2	PIKASSOKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET JA ARVOT	2
3	PIKASSOKSEN PERUSTOIMINTA	3
	Tiedolla johtaminen	3
	Ohjausryhmät ja työryhmäjäsenedydet	4
	Räätälöidyt palvelut kuntien tarpeisiin	5
	Sosiaaliasiamiestoiminta	5
4	HANKETOIMINTA.....	6
5	OSAAMISKESKUSTEN YHTEISTYÖ	6
6	HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS	7
	Hallinto	7
	Henkilöstö	7
	Talous	7
	Sosiaali- ja terveystministeriön tarkastus koskien valtionavustuksen käyttöä.....	8
	Tuloslaskelma ja tase	9
6	TOIMINNAN ARVIOINTI	12

I KATSAUS VUODEN TOIMINTAAN

Toimintakauden aikana seurattiin ja osallistuttiin sote-uudistuksen valmisteluun. Sosiaalialan osaamiskeskusjohtajat pyrkivät aktiivisesti vaikuttamaan siihen, että sosiaalihuoltoa tarkastellaan yhtäläisesti terveydenhuollon rinnalla ja että koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämisen kysymykset ovat agendalla. Toinen vaikuttamisen kohde oli osaamiskeskusten valtionavustuksen leikkaus: ministeriö leikkasi valtionavustusta jo toimintakaudelle 2014 ja sitä suuremmasta leikkauksesta seuraavalle vuodelle päätettiin kuluneen vuoden aikana. Näin ollen avustusta tullaan leikkaamaan kahtena vuonna yhteensä peräti 43 %. Toimintaa on sopeutettu varautuen lähitulevaisuuden leikkauksiin.

Vaikuttamistyö, johon osallistui suuri joukko sosiaalihuollon johtajia ja muita ammattilaisia osaamiskeskusjohtajien lisäksi, kantoi tulosta, sillä eduskunta antoi ns. joululahjarahoista sosiaalialan osaamiskeskuksille 400 000 euroa.

Sote-uudistuksen valmistelu on näkynyt myös Pikassoksen toiminnan toteuttamisessa. Perusterveydenhuollon yksikön (Pirkanmaa) kanssa on tehty säännöllistä yhteistyötä jo pitkään ja sitä on tiivistetty. Kanta-Hämeessä aloittanut perusterveydenhuollon yksikkö on myös aktiivinen kumppani. Väli-Suomessa käynnistettiin lisäksi viiden maakunnan yhteiset suunnittelukokoukset perusterveydenhuollon yksiköiden ja osaamiskeskusten kesken.

Pikassoksen perustoiminnassa on keskitytty strategisten linjausten mukaisesti tiedonhallintaan edistäen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen OPER-yksikön kehittämistyötä jokaisessa maakunnassa. Osallisuuden edistäminen näkyy nyt toiminnan toteuttamisessa yhä vahvemmin.

Vuoden 2014 on jatkettu perustoiminnan monivuotisia toimia siltä osin kuin ne on edelleen koettu tavoitteellisiksi ja toimiviksi. Pidempiaikaisia verkostoja on vähemmän kuin joitakin vuosia sitten, toisaalta uusiakin on perustettu. Ammattilaisten keskustelufoorumeja tarvitaan edelleen ja niitä osataan myös vaatia.

Kaste-kehittäminen on ollut vilkasta. Pikassos on osallistunut useanlaisiin toimintoihin kaikissa maakunnissa, oli sitten kyse fasilitaattorina toimimisesta tai esimerkiksi asiantuntijapalvelujen tuottamisesta. Pikassoksessa toimii LasSe-lastensuojelutarpeen selvityksen kehittämishanke, jota toteutetaan koko Väli-Suomen alueella. Aikuissosiaalityön hankkeen (SOS II)Kanta-Hämeen työntekijä on myös palkattu Pikassokseen ja maakunnassa käynnistyi Oper-valtionavustuksen turvin KiTi-hanke.

Kaikkiaan vuodessa on ollut odottamisen makua ja orientoitumista uuteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoiminnan integraation nähdään toteutuvan lähivuosina, mikä on käynnistänyt uudenlaista yhteistyötä. Yhä enenevässä määrin kehittämistoiminta kohdentuu monialaisiin prosesseihin samalla kun on kannettu huolta siitä, että sosiaalihuollon erityistä, omaa ydinaluetta koskevalle kehittämistyölle löytyy myös riittävät resurssit.

Tampere 12.3.2015

Kristiina Laiho
toimitusjohtaja

2 PIKASSOKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET JA ARVOT

Pikassoksen toimintaa ohjaavat laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta ja sitä koskeva asetus. Pikassos saa toimintaansa valtionavustusta, joka myös asettaa ehtoja toiminnalle.

Toimintalinjauksissa vuosille 2013 -2014 Pikassoksen rooli ja tehtävä on sosiaalialan kehittämistoiminnan asiantuntijana toimiminen. Kehittämistyö nähdään omana asiantuntijatehtävänä. Kehittämisen ydinasantuntijuus muodostuu kyvystä yhdistää monenlaista tietoa ja osaamista ja hyödyntää oppimaansa erilaisiin konteksteihin ja kehittämistoimiin. Ydinosaaminen käsittää alan substanssiin ja ammattikäytäntöihin, verkostotyöhön, innovaatioihin, organisaatioihin sekä koulutuksen ja tutkimuksen alaan perustuvan tiedon ja osaamisen riittävään hallintaan, mutta hyvältä kehittäjältä vaaditaan myös uskallusta toimia oman intuitionsa varassa. Intuition merkitys on merkittävä.

Kehittäminen on myös pienten askelten ottamista toisin tekemisen suuntaan. Osaamiskeskuksen erityinen rooli on koota eri toimijoita yhteen tunnistaen jokaisen toimijan tarpeet ja rooli kehittämistoiminnassa. Tätä kokonaisnäkemystä ja tietoa kertyy ainoastaan verkostolliselle toimijalle. Osaamiskeskusta tarvitaan kokoajan, koordinoijan ja vastuunkantajan rooliin.

Kehittämistoiminta on monen muotoista riippuen kehittämisen kohteesta. Se on jatkuvaa tasa-arvoista, kaikki mukaan ottavaa dialogia ja on suhteessa voimassa oleviin strategioihin, ohjelmiin, suosituksiin tai tutkimuksiin.

Kehittämistoiminnassa on nostettu seuraavat toimijuudet painopisteiksi:

1. Verkosto-osaaja
2. Tietojohtamisen edistäjä
3. Asiakkaiden osallisuuden edistäjä
4. Aktiivinen kumppani hyvinvoinnin toimijoille

Toimintaamme ohjaavia periaatteita ovat:

1. Kuntien tarpeet ovat työmme lähtökohta. Kehittämistoimet suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä.
2. Osaamiskeskuksen erityinen rooli on koota eri toimijoita yhteen tunnistaen jokaisen toimijan tarpeet ja rooli kehittämistoiminnassa. Tätä kokonaisnäkemystä ja tietoa kertyy ainoastaan verkostolliselle toimijalle. Osaamiskeskus voi toimia eri rooleissa kuten kokoajan, koordinoijan, vastuunkantajan tai johtajan roolissa monitoimijaisessa verkostoissa.
3. Kehittämistyössä yhdistyy eri toimijoiden asiantuntemus synnyttäen uutta ja rikastaen jokaisen asiantuntijuutta.
4. Toimintaamme ohjaa laki ja asetus sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta

Pikassoksen arvot on luotu yhteisesti työyhteisössä. Arvoja olemme tarkastelleet yhtä lailla työyhteisöä kuin yhteistyökumppaneitamme koskevinä. Arvot ovat tasa-arvo, innostavuus, kumppanuus, luottamus ja rohkeus.

3 PIKASSOKSEN PERUSTOIMINTA

Tiedolla johtaminen

Pikassos tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjausyksikön OPERin kanssa. Kirjaamisen ja tilastoinnin kehittäminen Kanta-Hämeen sosiaalipalveluissa (KiTi-hanke) on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen OPER-yksikön rahoittama, Hämeenlinnan kaupungin hallinnoima kaksivuotinen hanke ajalla 1.3.2014–28.2.2016. Mukana ovat Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä (Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela ja Ypäjä), Hattula, Hämeenlinna ja Janakkala. Projektipäällikkö ja suunnittelija on palkattu Pikassokseen. Hankkeessa keskitytään lastensuojelun alkuvaiheen sekä aikuissosiaalityön kirjaamisen ja tilastoinnin kehittämiseen.

Pirkanmaan liitolle valmisteltiin hakemus maakunnan tiedonhallinnan nykytilan selvittämiseksi. Hanke sai rahoituksen ja käynnistyy vuoden 2015 alussa. Satakunnassa valmisteltiin Porin kaupungille vammaispalvelujen tiedonhallinnan hanke Oper-valtionavustusrahoitteiseen hakuun, mutta hanke ei saanut rahoitusta.

Praksis-toiminnassa luodaan käytäntötutkimukselle uudenlaista areenaa ja rakennetta samalla kun kehitetään sosiaalialan työtä ja koulutusta opetuksen, tutkimuksen ja työelämän yhteistyössä. Pirkanmaalla Pikassos on mukana Tampere Praksis – yhteistoiminnassa ja Kanta-Hämeessä Hämeenlinna Praksiksessa.

Satakunnassa käynnistyi usean toimijan yhteistyönä sähköisen hyvinvointitilinpidon kehittäminen. Työtä tehdään yhdessä Aluehallintoviraston, Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, perusterveydenhuollon yksikön sekä Varsinais-Suomen maakuntaliiton kanssa. Kyseessä on kahden maakunnan yhteinen kehittämistyö.

Keskusteluareenat ja monitoimijaiset kumpanuudet

Kohtaamisareenoiden merkitys perustuu siihen, että näillä areenoilla voidaan nostaa esiin alueiden kehittämistarpeita, hyödyntää ajankohtaista tutkimustietoa ja edistää tutkimuksen, opetuksen ja käytännön vuoropuhelua. Vertaiskeskustelu, toinen toisilta oppiminen ja oman ammatillisuuden jakaminen mahdollistuvat näissä verkostoissa.

- *Aikuissosiaalityön klubi*: Pikassos järjestää Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Satakunnan aikuissosiaalityön käytännön toimijoiden ja kehittäjien sekä koulutuksen ja tutkimuksen edustajille foorumeja, joiden tarkoitus on edesauttaa dialogia sosiaalityön tutkimuksen, koulutuksen ja käytännön välillä sekä eri maakuntien ammattilaisten välillä. Tänä vuonna teemoina olivat:
 - 26.3.2014 Kehittäminen kehittyä - asiakkuuden muuttuvat roolit, alustajana ma. professori Petri Virtanen Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulusta.
 - 26.5. Osallisuutta ja uusia rooleja asiakkuuteen, alustajana hoitotieteen tohtori, ylihoitaja Minna Laitila Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
 - 21.10. Aikuissosiaalityö yhteiskunnallisena toimijana, alustajana Lahden sosiaalityön päällikkö, yhteiskuntatieteiden lisensiaatti Leila Kankainen
- Pikassoksen *Kahvitauko* kokosi satakuntalaisia ammattilaisia neljästi keskustelemaan ajankohtaisten alustusten pohjalta. Kahvitaukojen aiheet olivat seuraavat:
 - Sosiaalityön arvot ja etiikka vanhusten parissa tehtävän sosiaalityön käytännöissä (alustajana Salla Nyholm)
 - Asiakkaiden elämäntilanteiden selvittäminen, tapausanalyysi ja tapaustutkimus - sosiaalityön tutkimus- ja opetuslinikan mahdollisuuksia? (Alustajana professori Ilmari Rostila, Tampereen yliopisto Porin yksikkö)
 - Rahapeliongelmat haltuun - Miten ehkäistä ja hoitaa rahapeliongelmia paikallistasolla? (alustajana suunnittelija Minna Kesänen, sosiaalialan osaamiskeskus Koske)
 - Miten tunnistan ikäihmisten kaltoinkohtelun hänen läheisissä ihmissuhteissaan ja miten siihen voi puuttua? (Tilaisuuden asiantuntijoina olivat Suvanto ry:stä hankekoordinaattori Henriikka Hämäläinen ja toiminnanjohtaja Leena Serpola-Kaivo-oja)

- *Varhaisvuosien lapsiperhepalveluiden kehittäjäverkostot* kokoontuivat maakunnittain: Kanta-Hämeen verkosto kokoontui kolme kertaa. Keväällä suunniteltiin ja järjestettiin maakunnallinen ajankohtaisfoorumi Hämeenlinnassa, aiheena oli Yhteistyöstä yhteiseen työhön. Syksyn kokouksessa teemana oli MLL:n Vanhuutta vanhemmuuteen –toimintamalli. Pirkanmaan verkosto kokoontui kerran varhaisvuosien ajankohtaisasioiden sekä KASPERI II –hankkeen kehittämistyön tulosten äärelle ja Satakunnan verkosto kokoontui kolme kertaa. Kokousaiheina olivat muun muassa sosionomi (AMK) –tutkinnon opetussuunnitelman sisällöt varhaisvuosien palveluiden näkökulmasta sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolain uudistuminen ja ulottuminen esiopetukseen. Satakunnan maakunnallinen ajankohtaisfoorumi järjestettiin tammikuussa Kokemäellä. Foorumin teemoina olivat mm. varhaiskasvatuksen tulevaisuuden näkymät sekä varhaisvuosien palveluiden monialainen yhteistyö ja sen kehittäminen.
- *Kanta-Hämeen vanhustyön johdon foorumi* kokoontui neljä kertaa. Kyseessä on uusi verkosto, johon päädyttiin Ikäkaste-hankkeen jälkeen, kun toimijat kokivat tarpeelliseksi jatkaa yhteistyötään maakunnassa. Tapaamisissa on tutustuttu kuntien vanhuspalveluiden rakenteisiin ja organisointiin sekä kuntien meneillään oleiviin vanhustyön kehittämistoimiin.
- *Pirkanmaan vammaisalan kehittämisfoorumi* järjestetään yhteistyössä TAYS/ Kehitysvammahuollon kanssa ja se kokoontui kaksi kertaa aiheina mm. henkilökohtaisen avun monet muodot sekä Vammaispalveluiden käsikirjan esittely.
- *Satakunnan mielenterveys- ja päihdetyön kehittäjien verkosto* järjesti toukokuussa kolmannen Mielenterveys- ja päihdepalvelujen foorumin.
- TaYS/PeTe – yksikön koordinoimassa *lasten mielenterveystyön palveluverkon päivitystyöryhmä* sai vuoden aikana työnsä päätökseen.
- Satakunnassa toimii *mielenterveys- ja päihdetyön asiantuntijoiden yhteistyöryhmä*, joka keskustelee paikallisista mielenterveys- ja päihdetyön kehittämisen sekä mm. koulutusyhteistyön tarpeista ja järjestää vuosittain Satakunnan mielenterveys- ja päihdetyön foorumin.
- Pikassoksen alueen *sosiaalipäivystys-yksiköiden tapaaminen* järjestettiin Porissa yhteistyössä Hämeenlinnan, Porin ja Tampereen sosiaalipäivystysten ja Porin hätäkeskuksen kanssa. Tapaamiset on sovittu järjestettäväksi kerran vuodessa.
- *Kanta-Hämeen kunnallisten lastensuojelulaitosten esimiehet* ovat kokoontuneet yksiköiden oman työn ja henkilöstön yhteisen osaamisen kehittämisen merkeissä Pikassoksen vetämänä verkostona jo 10 vuotta. Tänä vuonna laitosten henkilöstölle järjestettiin mm. Pesäpuun toteuttama kaksipäiväinen lapsilähtöistä työskentelyä edistävä koulutus.
- Kanta-Hämeessä ja Pirkanmaalla Pikassos kokosi *lastensuojelun edunvalvonnan toimijat* (sosiaalitoimi, käräjäoikeus, poliisi ja maistraatti) maakunnallisiin yhteistyöpalavereihin, joissa on valmisteltu toimijoiden yhteisiä linjauksia ja toimintakäytäntöjä.
- Vuosien ajan Kanta-Hämeessä kokoontunut *sosiaalijohdon foorumi* kokoaa maakunnan johtoa sekä nykyisin edustettuna ovat myös AVI ja perusterveydenhuollon yksikkö. Foorumi kokoontui neljä kertaa. Vuoden aikana perustettiin myös rukkaryhmä, joka valmistelelee asioita foorumille ja kokoontui kolme kertaa.

Ohjausryhmät ja työryhmäjäsennydet

Pikassoksen asiantuntijat toimivat useissa Kaste-hankkeiden ohjausryhmissä. Päihdetyön ja lastensuojelun asiantunteudesta hyödynnetään myös valtakunnan tasolla:

- Valtakunnallinen mielenterveys- ja päihdetyön Kaste-hankkeiden ohjausryhmä
- Lastensuojelun käsikirjan toimitusneuvosto
- THL:n Pakka-kehittäjäverkosto
- Aluehallintoviraston lähisuuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä
- PETEn kehittämistyön ohjausryhmä (Pirkanmaa)
- Tamperepraksis-ohjausryhmä
- Hämeenlinnan Praksis -ohjausryhmä

-
- Tampereen ammattikorkeakoulun sosiaalialan neuvottelukunta
 - THL:n LasKeTut-hankkeen tutkimuksen tukiryhmä

Kaste-hankkeet:

- PPPR-hankkeen ohjausryhmä, Länsi-Suomi
- PPPR-hankkeen SATSHP:n kehittämissosion projektiryhmä, Länsi-Suomi
- PPPR-hankkeen Porin kehittämissosio
- Pois Syrjästä -hankkeen ohjausryhmä, Länsi-Suomi
- Lasten Kaste-hankkeen ohjausryhmä, Länsi-Suomi
- SOS II ohjausryhmä, Väli-Suomi
- LasSe-hankkeen ohjausryhmä, Väli-Suomi

Räätälöidyt palvelut kuntien tarpeisiin

Lakisääteisen, valtionavustuksella toteutettavan asiantuntijatyön lisäksi Pikassoksella on maksullista palvelutoimintaa. Peruslinjaus on, että tällaista palvelutoimintaa ovat asiantuntijatyöt, jotka ovat linjassa osaamiskeskuksen perustyön kanssa, mutta joita ei voida toteuttaa jokaiselle kunnalle, vaikka tarvetta ja kysyntää olisikin. Esimerkiksi erilaisia suunnitelmia, selvityksiä tai arviointeja voidaan toteuttaa rajatusti.

Vuoden 2014 aikana tehtiin kahteen kaupunkiin pidempikestoinen toimeksianto selvittämällä lastensuojelun nykytilaa ja toteuttamalla prosessikonsultointia organisaatiouudistuksessa. Suuri osa toimeksiannoista muodostui työmäärältään pienistä, mutta tärkeistä toimista, kuten asiakasosallisuuden edistämiseen liittyvät työt Satakunnassa.

Vuoden aikana toteutettiin räätälöityjä kehittämistoimia joko perustyönä tai ostopalveluna seuraavasti:

- Riihimäen lastensuojelun nykytilan selvitys(ei julkinen)
- Valkeakosken prosessikonsultointi
- PPPR-hankkeen Satakunnan sairaanhoitopiirin kehittämissosion mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asukkaiden ja sairaalan kuntoutumisosaston potilaiden asiakasraadit
- PPPR-hanke Porin kehittämissosio, Paljon terveyspalveluja käyttävien terveyskeskusasiakkaiden raati
- LasSe-hankkeen väliarviointi
- SOS II - rakenteellisen sosiaalityön maakunnalliset työpajat Kanta-Hämeessä ja Pirkanmaalla
- Satakunnan Omaishoitajat ja läheiset: Satakunnan omaishoidon verkoston perustehtävän kirkastaminen-koulutuspäivä

Satakunnassa avustettiin Porin perusturvaa kuntakoikeiluun liittyvän ikäihmisten palvelujen kehittämissosion valmistelussa ja koulutettiin Länsi-Suomen uusia Kaste-hankkeita arvioinnista.

Sosiaaliasiamiestoiminta

Pikassos tuotti sosiaalihuollon asiakaslakiin perustuvat sosiaaliasiamiespalvelut edelleen vuonna 2014 kahdeksalle kunnalle (Akaa, Urjala, Hattula, Hämeenlinna, Janakkala, Hausjärvi, Loppi ja Riihimäki). Asiatapahtumia tuli vuodelta 2014 yhteensä 663, joista asiakkailta yhteydenottoja 369 (55,7 %), omaisilta tai edustajilta 254 (38,3 %) ja henkilöstöltä 32 (4,8 %), loput muilta kun näiltä. Erittäin voimakkaasti näkyy omaisten ja edustajien yhteydenottojen lisääntyminen (vuonna 2013 näitä oli 25,6%).

Sosiaaliasiamies laatii toiminnastaan selvityksen, joka on valmistuttuaan luettavissa Pikassoksen nettisivuilta.

4 HANKETOIMINTA

Kaste-hankkeista Lastensuojelutarpeen selvityksen kehittäminen Väli-Suomessa eli LasSe – hankkeen (2013–2015) projektijohtaja ja Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen alueesta vastaava projektikoordinaattori työskentelevät Pikassoksessa. Las-Sea hallinnoi Tampereen kaupunki. Sosiaalisesti osalliseksi sosiaalityöllä eli SOS II -hankkeen (2013–2015) Kanta-Hämeen projektisuunnittelija työskentelee myös Pikassoksessa. Maaliskuussa Kanta-Hämeessä käynnistyneen KiTi-hankkeen kohteena on kirjaamisen ja tilastoinnin kehittäminen. Hanketta hallinnoi Hämeenlinnan kaupunki ja valtionavustus tulee Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta (OPER-yksikkö). Hankkeiden toiminnan tavoitteet ja toteutus löytyvät Las-Sen ja Kitin osalta Pikassoksen nettisivujen kautta ja SOS II-hankkeella on omat nettisivut.

Pikassos osallistui Väli-Suomen Parempi Arki -hankkeen valmisteluun. Hankkeessa on tavoitteena laajentaa kehittämisen kohdetta toteuttaen toiminnallista integraatiota erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen välillä.

Länsi-Suomen alueen Pois syrjästä- ja Yhteisvoimin kotona -hankkeille suunniteltiin vertaisarviointi ja kehittämissosioiden työntekijät valmennettiin vertaisarviointikeskusteluihin. Erityisesti Yhteisvoimin kotona -hankkeessa Pikassoksen suunnittelija on ollut mukana syyskaudella kehittämissosioiden yhteisissä kehittämispäivissä projektipäällikön tukena ja kehittämissosioiden asiantuntijana, kun projektipäällikkö vaihtui hankkeen alkuvaiheessa.

5 OSAAMISKESKUSTEN YHTEISTYÖ

Osaamiskeskusjohtajat kokoontuvat säännöllisesti kerran kuukaudessa. Vuoden aikana laadittiin useita kannanottoja ja pyrittiin vaikuttamaan valtionavustukseen kohdistuneeseen leikkaukseen. Valtionvarainministeriö ehdotti talousarvioesityksessään vuodelle 2015 sosiaalialan osaamiskeskusten rahoitukseen 33 %:n leikkausta.

Osaamiskeskusjohtajat järjestivät yhteistyökumppaniensa (Kuntaliitto, Huoltajasäätiö) Quo vadis –Sosiaalipalvelut sote-uudistuksessa –seminaarin eduskunnan Pikkuparlamentissa.

Sosiaali- ja terveystieteiden kuultavina olivat osaamiskeskukset ISO ja Socca, kun käsittelyssä oli hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 talousarvioksi ja erityisesti teemana oli STM:n hallinnonala ja pääluokka tutkimus- ja kehittämistoiminta. ISO ja Socca olivat kuultavina myös valtiovarainvaliokunnan kuntajaoksen kokouksessa. Perinteiseen tapaan osaamiskeskusjohtajat antoivat lausuntoja myös hallituksen esityksiin.

Osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta on juuri käynnistänyt seuraavan nelivuotiskautensa. Neuvottelukunnan jäsenenä on Pikassoksen hallituksen puheenjohtaja Jukka Lindberg.

Sosiaalialan osaamiskeskusten yhteisenä verkostona toimii Pikassoksen erityissuunnittelija Seija Junnon johdolla osaamiskeskussuunnittelijoiden verkosto, joka kokoontuu neljästi vuodessa. Vuoden aikana käynnistettiin Stake-verkosto, joka on tiedonhallinnan kehittämisen verkosto. Puheenjohtajana toimii ISON Antero Lehmuskoski. Mukana ovat myös Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen OPER-yksikön ja Kuntaliiton asiantuntijoita. Lisäksi sosiaalialan osaamiskeskuksissa toimivat sosiaaliamiehet kokoontuvat säännöllisesti.

Vuoden 2014 valtakunnalliset osaamiskeskuspäivät järjestettiin Lappeenrannassa Socomin emännöimänä.

6 HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS

Hallinto

Pikassos on voittoa tavoittelematon osakeyhtiö, jonka omistavat Hämeenlinnan (50 %), Porin (25 %) ja Tampereen kaupungit (25 %). Toiminta-alueena on kolme maakuntaa, Kanta-Häme, Satakunta ja Pirkanmaa. Sosiaalialan osaamiskeskusta koskevassa laissa on määritelty osaamiskeskuksen tehtävät. Toimintaan saadaan vuosittain vahvistettava valtionavustus, joka määräytyy pinta-alan ja väestömäärän mukaan. Pikassos tuottaa myös asiantuntijapalveluja. Kuntarahoitusta toimintaan ei ole.

Yhtiökokous pidettiin 25.4.2014. Yhtiökokous päätti lisätä hallituksen jäsenten lukumäärää ja seuraavista hallituksen jäsenistä: puheenjohtaja, tilaajaohjaja Jukka Lindberg, Hämeenlinnan kaupunki (varalla Sirpa Ylikerälä), sosiaali- ja palveluiden johtaja Mari Levonen, Porin kaupunki (varalla Matti Järvinen), sosiaali- ja terveysjohtaja Mirja Saarni, Riihimäen kaupunki (varalla Sari Rautio), sosiaalijohtaja Taina Niiranen (varapuheenjohtaja), Hämeenkyrö (varalla Hanna-Leena Markki), ylilääkäri, vastuualuejohtaja Doris Holmberg-Marttila, PSHP (varalla Alpo Komminaho), yksikön johtaja Kirsti Viljanen, Tampereen kaupunki (varalla Pirjo Savonrautio), yliopiston lehtori Aino Ritala-Koskinen, Tampereen yliopisto (varalla Tuula Kostiainen), yliopettaja Anna Riitta Myllärinen, Hämeen ammattikorkeakoulu (varalla Outi Wallin). Hallituksen kokouksissa esittelijänä ja sihteerinä toimi toimitusjohtaja Kristiina Laiho. Hallitus kokoontui viisi kertaa vuoden aikana. (16.1, 10.4, 4.6, 27.8 ja 31.10.2014).

Henkilöstö

Pikassoksessa työskenteli keskimäärin 12 henkilöä vuoden aikana. Vakituksessa työsuhteessa olevista henkilöistä yksi irtisanoutui vuoden aikana ja toinen henkilö jäi vanhempainvapaalla keväällä. Kummankaan tilalle ei palkattu työntekijää. Lisäksi vakituksessa henkilöstöstä yksi siirtyi alkuvuodesta hanketyöhön. Perustoiminnassa oli vuoden mittaan henkilökuntaa Satakunnassa kaksi, Pirkanmaalla vain toimistosihteerin ja toimitusjohtajan ja Kanta-Hämeessä yksi työntekijä sekä sosiaaliasiamies.

Määräaikaista hankehenkilökuntaa oli maaliskuussa alkaneessa KiTi-hakkeessa projektipäällikkö (Pikassoksen vakituinen työntekijä) ja projektisuunnittelija. LasSe-hakkeessa toimivat projektipäällikkö ja projektikoordinaattori ja SOS II-hakkeessa Kanta-Hämeen projektikoordinaattori. Hanketyöntekijöitä oli vuoden lopussa yhteensä viisi. Luettelo henkilöstöstä on liitteenä (Liite I.).

Vakituisella henkilöstöllä on mahdollisuus työnhajukseen, mutta usean vuoden työnhajusrupeman jälkeen henkilöstö ei kokenut tarpeelliseksi ryhmätyöohjausta. Työhyvinvoinnista on huolehdittu liikuntasetelien avulla sekä kiinnittämällä työergonomiaan riittävää huomiota. Vuosittaiset virkistyspäivät pidettiin Raumalla kesäkuussa. Kehityskeskusteluja ei pidetty toimitusjohtajan pitkän sairausloman ja erityistilanteen vuoksi.

Talous

Pikassos sai toimintaansa valtionavustusta 415 487 euroa, kun se edellisellä vuonna oli 485 130 euroa. Valtionavustuksen leikkaus oli merkittävä, sillä vuodelle 2014 jouduttiin asettamaan palvelujen myynnille tavoitteeksi noin 146 000 euroa, jotta voitiin tavoitella nollatulosta. Vuoden alussa tilanne korjaantui huomattavasti, kun yksi työntekijä siirtyi hanketyöhön ja valmiina oli joitakin toimeksiantoja. Alkuvuoden korjatun budjetin jälkeen palvelujen myynnin tavoitteena oli noin 77 000 euroa. Kun yksi työntekijä irtisanoutui eikä tilalle palkattu uutta, syntyi säästöä. Lisäksi sairauslomien ajaksi ei palkattu sijaisia. Perustoiminnan osalta asiantuntijapalvelujen myyntiä oli siten vain 14 442 euroa.

Osakeyhtiön liikevaihto oli 358 359 euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen vähennystä oli 12,5 % samalla kun valtionavustuksen leikkaus oli 14 %. Vakituksella henkilöstön vaje vaikutti suoraan asiantuntijapalvelujen myyntiin.

Projektitulot muodostuivat sosiaaliasiamiestoiminnasta, Kaste-hankkeista sekä perustoiminnan asiantuntijapalvelujen myynnistä.

Hanke/liiketoiminta	liikevaihto
Asiantuntijapalvelujen myynti	14 442
Projektit:	
LasSe	145 138
SOS II	59 102
KiTi	68 953
Sosiaaliasiamiestoiminta	70 724
Yhteensä	358 359

Toiminnan luonteesta johtuen henkilöstökulut olivat suurin kuluerä, 620 301 euroa. Toimitilojen vuokria maksettiin 49 257 euroa ja muut liiketoiminnan kulut olivat yhteensä 149 846 euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 8 %. Poistojen jälkeen tilikauden voitto oli 720,38 euroa.

Osakeyhtiön maksuvalmius oli hyvä, koska pääoma oli 102 660, josta oma pääoma 20 000.

Sosiaali- ja terveysministeriön tarkastus koskien valtionavustuksen käyttöä

Pikassokseen sekä kahteen muuhun sosiaalialan osaamiskeskukseen tehtiin sosiaali- ja terveysministeriön toimesta tarkastus koskien valtionavustuksen käyttöä. Tarkastajat antoivat tarkastuksesta raportin, jossa oli suosituksia koskien erityisesti talouden raportointia ja riskien hallintaa. Hallitus päätti, että riskien hallinnasta tehdään tiivis, kirjallinen asiakirja. Pikassoksessa palataan takaisin toimintakertomuksen laadintaan toimintakatsauksen sijasta, sillä valtionavustuksen käytöstä raportoitaessa edellytetään sellaista tarkkuustasoa, jota toimintakertomustiedoissa on.

Tuloslaskelma ja tase

TULOSLASKELMA

	1.1-31.12.2014	1.1-31.12.2013
LIKEVAIHTO	358 358,58	409 387,49
Liiketoiminnan muut tuotot	415 719,48	500 714,77
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-508 836,55	-539 794,15
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-94 884,88	-96 845,21
Muut henkilösivukulut	-16 579,65	-17 269,81
Henkilöstökulut yhteensä	-620 301,08	-653 909,17
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 833,11	-3 778,32
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-2 833,11	-3 778,32
Liiketoiminnan muut kulut	-149 845,99	-162 749,43
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	1 097,88	89 665,34
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	0,00	41,27
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-377,50	-415,88
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-377,50	-374,61
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	720,38	89 290,73
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA		
JA VEROJA	720,38	89 290,73
Tuloverot		
Tilikauden verot	0,00	-1 722,60
Tuloverot yhteensä	0,00	-1 722,60
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	720,38	87 568,13

TASE

	31.12.2014	31.12.2013
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot		0,00
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	8 499,23	11 332,34
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	8 499,23	11 332,34
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	8 499,23	11 332,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	3 060,00	
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	3 060,00	
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	12 978,51	4 764,13
Muut saamiset	4 900,92	5 757,04
Siirtosaamiset	7 968,59	17 192,38
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	25 848,02	27 713,55
Rahat ja pankkisaamiset	202 436,08	191 144,81
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	231 344,10	218 858,36
VASTAAVAA YHTEENSÄ	239 843,33	230 190,70

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Liikevaihto	2014	2013
Projektituotot	358 358,58	409 387,49
Yhteensä	358 358,58	409 387,49
Liiketoiminnan muut tuotot		
Valtion avustus	415 487,00	485 130,00
EU-projektit	-9,45	6 461,00
Muu myynti	241,93	9 123,76
Yhteensä	415 719,48	500 714,76
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat ja toimitilakulut	49 257,02	52 432,03
Atk-laite ja -ohjelmistokulut	17 896,02	17 318,42
Matkakulut	24 083,45	26 995,62
Ulkopuoliset palvelut	18 190,83	20 981,95
Muut kulut	40 418,67	45 021,41
Yhteensä	149 845,99	162 749,43
Rahoitustuottojen ja -kulujen erittely		
	2014	2013
Korkotuotot		
Muilta	0,00	41,27
Korkokulut		
Muille	-377,50	-415,88
	-377,50	-374,61

6 TOIMINNAN ARVIOINTI

Osakeyhtiön toiminnassa oli useita tekijöitä, jotka vaikuttivat epäsuotuisasti toimintaan. Valtionavustuksen leikkaus vaikutti siten, ettei henkilöstöä palkattu poislähteneen ja vanhempainvapaalla olevan tilalle. Kun samanaikaisesti toimitusjohtaja oli pidemmällä sairauslomalla, pystyttiin hoitamaan välttämättömät työt. Kun henkilökunnan vajuus oli näinkin suurta, vaikutti se suoraan asiantuntijapalvelujen myyntiin. Uusia toimeksiantoja ei juurikaan otettu. Tilanne synnyttää epävarmuutta ja tuo toimintaan paineita lisätä asiantuntijapalvelujen myyntiä, vaikka osakeyhtiön perustoiminnan luonne ei tällainen olekaan. Toiminnan suunnittelu on haasteellisempaa, kun henkilöstöä on vähemmän. Lakisääteisten tehtävien toteuttaminen voidaan suunnitella hyvin, muttei asiantuntijapalvelujen myyntiä. Pienemmällä joukolla töiden tekeminen edellyttää tiiviimpää yhteistä suunnittelua ja vastuunottoa.

Pikassoksen perustyön luonne on muuttunut viimeisten vuosien aikana koko ajan sisällöllisesti laajemmaksi, mikä asettaa uusia vaatimuksia myös henkilöstölle. Perinteisestä sektorikohtaisesta kehittämisestä on siirrytty monialaisten palvelukokonaisuuksien kehittämiseen. Tähän ovat vaikuttaneet niin Kaste-kehittäminen kuin se, että kunnat organisoivat palvelujaan elämänkaarimallin mukaisesti monialaisesti.

Vuoden painopisteiksi asetettiin tietojohdaminen ja asiakkaiden osallisuus. Näiden teemojen edistäminen on ollut onnistunutta, kun sekä tiedonhallinnassa että hyvinvointitilinpäidossa on edetty jokaisessa maakunnassa. Erityisesti Satakunnassa on asiakkaiden osallisuutta kehitetty monimuotoisesti ja tiiviissä yhteistyössä Kaste-hankkeiden kanssa. Myös kuntien tilaamat asiakasraadit ovat olleet onnistuneita. Asiakkaiden kokemukset ja arviot on otettu kehittämisessä paremmin huomioon. Myös hankkeissa on edetty erilaisten kokeilujen kautta.

Perustyön ja hanketyön entistä vahvempi yhteys on rakentunut sekä päivittäisessä vuorovaikutuksessa että tukemalla hankehenkilöstöä tavoitteellisesti heidän työssään. Erilliset asiantuntijatyöt kuntiin ovat kauttaaltaan yksilöllisiä toimeksiantoja, jotka vaativat räätälöidyn suunnittelun. Nämä kaikki tehtävät vievät eteenpäin hankeprosesseja mahdollistaen samalla perustyön henkilöstön osaamisen sekä Pikassos-työyhteisön kehittymisen.

Kolmantena tavoitteena oli vahvistaa yhteistyötä terveydenhuollon toimijoiden kanssa. Väli-Suomen alueella on pyritty suunnittelemaan ja toteuttamaan yhteisesti konkreettisia kehittämistoimia. Pikassoksen ja Satakunnan sairaanhoitopiirin yhteistyö on aktiivista ja monipuolista.

Pikassoksen henkilökunta vuonna 2014:

Kristiina Laiho, toimitusjohtaja

Seija Junno, erityissuunnittelija

Minna Niemi, kehittämispäällikkö, perhevapaalla ja äitiyslomalla 27.1.2014 alkaen

Mervi Janhunen-Ruusuvuori, kehittämispäällikkö 25.5.2014 saakka

Anni Kuhalainen, projektipäällikkö, KiTi-hanke

Matti Karvonen, projektisuunnittelija, KiTi-hanke, 11.8.2014 alkaen

Tytti Rantanen, projektijohtaja, LasSe-hanke

Kirsi Koponen, projektikoordinaattori, LasSe-hanke

Satu Loippo, sosiaaliasiamies

Matti Mäkelä, erityissuunnittelija

Satu Raatikainen, projektisuunnittelija, SOS II -hanke

Heli Toroska, suunnittelija

Tuija Rantanen, toimistosihiteeri

